

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/175/2016
Identifikačné číslo spisu:	2196899519
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:2196899519.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M., bývajúceho v Q., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Korytár s. r. o., so sídlom v Trnave, Sladovnícka 13, proti žalovaným 1/ W., bývajúcej v Q., 2/ P., bývajúcej v Q., 4/ E., bývajúcej v Q., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 12 C 181/1996, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 23. marca 2016 sp. zn. 11 Co 13/2016, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. augusta 2014 č. k. 12 C 181/1996-293 v prvom výroku žalobný návrh žalobcu, ktorým sa domáhal určenia, že je podielovým spoluvlastníkom vo veľkosti 1/2 nehnuteľnosti - stavby so súp. č. XXX, postavená na parcele registra „C“ č. XXX, výmera 592 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, katastrálne územie Q., zápis na LV č. XXXX a určenia, že je podielovým spoluvlastníkom vo veľkosti 1/2 nehnuteľnosti - pozemku, parcela registra „C“ č. XXX, výmera 592 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, katastrálne územie Q., zápis na LV č. XXXX vydaný Správou katastra Q., zamietol. V druhom výroku žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne náhradu iných trov konania v sume 16,60 €, a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalovaným 4/, 5/, 6/ a 7/ právo na náhradu trov konania nepriznal (poznámka dovolacieho súdu: žalovaný 5/ zomrel 1. mája 2016, t. j. po rozhodnutí odvolacieho súdu, jedinou dedičkou sa stala žalovaná 4/). Súd prvej inštancie po zistení, že je daný naliehavý právny záujem žalobcu na tejto žalobe mal za to, že kúpna zmluva z 15. apríla 1988, ktorou mal žalobca nadobudnúť spoluvlastnícke podiely na predmetných nehnuteľnostiach, nebola zákonom predpokladaným spôsobom (§ 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 1991) zaregistrovaná štátnym notárstvom. Poznamenal, že nakoľko v lehote troch rokov od jej uzavretia nebol podaný ani návrh na jej registráciu, zmluva nenadobudla účinnosť a tak nastúpila fikcia podľa § 47 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a teda že účastníci od zmluvy odstúpili, čím sa zmluva od začiatku zrušila v zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie tak konštatoval, že

kúpnu zmluvu nie je možné považovať za platný právny úkon a tak nebol ani dôvod dovolávať sa jej relatívnej neplatnosti zo strany podielových spoluvlastníkov. Na základe uvedeného sa tak prvoinštančný súd nezaoberal žalobcom vznesenou námietkou premlčania určenia relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Ďalej poznamenal, že nakoľko žalobca nenadobudol spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2 titulom kúpnej zmluvy, pristúpil k posúdeniu, či nedošlo k jeho nadobudnutiu na základe inštitútu vydržania a dospel k záveru, že nebola splnená podmienka vydržania, ktorou je oprávnená držba, nakoľko mal za to, že v súdnej veci nemožno ospravedlniť omyl žalobcu vychádzajúci z (ním tvrdenej) neznalosti jednoznačného § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného v čase, kedy sa ujal držby vzhľadom na všeobecne uznávanú zásadu, že neznalosť zákona neospravedľuje s prihliadnutím na jednoznačne formulované ustanovenie Občianskeho zákonníka (účinné v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby), ktorého znenie bolo jasné a nepripúšťalo rôzny výklad. Uviedol, že možno síce súhlasiť s tým, že neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním, avšak musí ísť o vadu alebo nedostatok nadobúdacieho titulu, o ktorých nemohol držiteľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, pričom v prejednávanej veci i keby žalobca o potrebe registrovať kúpnu zmluvu na vtedajšom štátnom notárstve nevedel, táto nevedomosť resp. neznalosť práva z neho nerobí dobromyseľného držiteľa, pretože o tom vedieť mal. Súd prvej inštancie mal nedobromyseľnosť žalobcu za preukázanú nielen z hľadiska objektívneho, ale aj z hľadiska subjektívneho, keďže ani sám žalobca nebol vnútorne presvedčený o tom, že mu právo k nehnuteľnostiam patrí, a to už od uzavretia kúpnej zmluvy 15. apríla 1988, keď ako uviedol na pojednávaní 24. októbra 1997, že „zmluvu nedal zaregistrovať, pretože čakal, že sa ozvú aj ďalší spoluvlastníci a po tom to vybaví, pretože inak toto nemohol dať zaregistrovať“. Z uvedeného mal súd za zrejmé, že žalobca vedel o potrebe registrácie zmluvy štátnym notárstvom a neurobil tak len preto, že čakal na uzavretie zmluvy ohľadom zvyšných podielov, aby sa tak stal výlučným vlastníkom celku pričom nie je rozhodujúce, že v tom čase mal záujem nadobudnúť nehnuteľnosti ako celok a v súčasnosti žiada o určenie vlastníctva iba k podielu v 1/2. O potrebe registrácie zmluvy štátnym notárstvom však vedel, a preto nemohol byť dobromyseľným v otázke vlastníctva ani len v časti týkajúcej sa polovičného podielu. V prípade, ak by aj žalobca bol býval dobromyseľný odo dňa uzavretia kúpnej zmluvy, nebola by splnená ďalšia podmienka vydržania a síce nepretržitá oprávnená držba počas zákonom stanovenej doby 10 rokov, keďže táto bola prerušená 6. decembra 1996, kedy na pojednávaní za prítomnosti žalobcu, žalovaná 1/ namietla nedostatok registrácie zmluvy, čím prerušila beh 10 ročnej vydržacej doby. Vzhľadom k tomu, že neboli splnené základné podmienky pre vydržanie, súd prvej inštancie žalobný návrh žalobcu ako nedôvodný zamietol. O povinnosti nahradiť trovy konania rozhodol v súlade § 146 ods. 1 písm. c/, ods. 2 a § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p. Úspešným žalovaným 4/ a 5/ náhradu trov konania nepriznal, nakoľko im v konaní žiadne trovy nevznikli a keďže voči žalovaným 6/ a 7/ došlo uznesením zo 6. mája 2013 k zastaveniu konania (ako aj voči žalovanému 3/ rade, o ktorého práve na náhradu trov konania však už bolo citovaným rozhodnutím rozhodnuté) rozhodol tak, že nakoľko im žiadne trovy nevznikli, preto im náhradu trov konania nepriznal. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca.

2. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 23. marca 2016 sp. zn. 11 Co 13/2016 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. Žalovaným 1/, 2/, 4/ a 5/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení poznamenal, že súd prvej inštancie vyvodil zo zisteného skutkového stavu správny právny záver. Na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia uviedol, že v konaní nebolo sporné, že kúpna zmluva z 15. apríla 1988, nebola v zákonom stanovenej lehote zaregistrovaná štátnym notárstvom, čo však bolo nevyhnutnou podmienkou jej účinnosti a tým došlo k nástupu fikcie ustanovenej v § 47 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého v takomto prípade platí, že účastníci od zmluvy odstúpili. Súd prvej inštancie tak správne uzavrel, že právnym dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcu k žalovanému spoluvlastníckemu podielu jednoznačne nebola predmetná kúpna zmluva, pričom tvrdenie žalobcu o jeho nevedomosti o nutnej registrácii zmluvy štátnym notárstvom, je aj podľa odvolacieho súdu bez právneho významu. Za celkom irelevantné tak aj odvolací súd považoval skúmanie relatívnej neplatnosti takejto neexistujúcej zmluvy, rovnako ako skúmanie prípadného premlčania práva dovoliť sa relatívnej neplatnosti tohto neexistujúceho právneho úkonu, preto správne postupoval prvoinštančný súd, pokiaľ tejto otázke nevenoval zvýšenú pozornosť, nakoľko by to bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti súdneho konania, pričom záver o nej nemohol ovplyvniť rozhodnutie súdu. Odvolacie námietky žalobcu v tomto

smere preto považoval za nedôvodné. Pokiaľ ide o jeho námietku, že neplatnosť právneho úkonu nebráni nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním, uviedol, že súd prvej inštancie sa riadne zaoberal otázkou prípadného vydržania ako spôsobu nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností žalobcom a podrobne skúmal naplnenie zákonom stanovených podmienok úspešného vydržania. Odvolací súd zhodne s názorom prvoinstančného súdu dospel v tejto otázke k záveru, že žalobca nemal nehnuteľnosti v dobromyseľnej a nepretržitej držbe po celú dobu vydržania t. j. 10 rokov a k vydržaniu nemohlo preto dôjsť. Poznamenal, že rovnako je potrebné súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie o nesplnení druhej podmienky vydržania, ktorou je nepretržitá držba počas zákonom stanovenej doby, ktorej skúmanie však v zásade má význam iba vtedy, ak bola splnená aj prvá podmienka, pretože podľa § 134 ods. 1 Občiansky zákon vyžaduje naplnenie oboch podmienok súčasne - t. j. musí ísť nielen o oprávneného držiteľa (ktorá podmienka nebola naplnená), ale ten ju musí mať po dobu 10 rokov v nepretržitej držbe. Aj pokiaľ ide o otázku prerušenia plynutia vydržacej lehoty sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou prvoinstančného súdu a uviedol, že nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcu, že súd sa mal zaoberať otázkou prerušenia plynutia vydržacej lehoty osobitne vo vzťahu ku každému žalovanému a nie odvodzovať prerušenie plynutia vydržacej lehoty vo vzťahu k ostatným žalovaným od žalovaného 1/, pretože pokiaľ sa raz žalobca dozvedel o neplatnosti zmluvy, od ktorej odvíjal svoju držbu veci, prestal byť dobromyseľným držiteľom, čím sa prerušilo plynutie desaťročnej lehoty dobromyseľnej držby a to aj vo vzťahu k ostatným žalovaným. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodu, že v konaní sa účastníkovi postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Namietal, že konaním odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Poukázal na to, že síce v prípade, ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na registráciu štátnym notárstvom, platila zákonná fikcia, že účastníci od zmluvy odstúpili; v danom prípade však ide o právnu fikciu simulujúcu určitý fakt ako právnu skutočnosť, ktorý však v skutočnosti nenastal. Na základe uvedeného tak mal za to, že vzhľadom k tomu, že ide o právnu fikciu, nie je možné z toho dôvodu mať za to, že účastníci zmluvy mali vôľu od tejto odstúpiť. Poznamenal, že odvolací súd tak pochybil, keď nepoužil praktickú aplikáciu § 47 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 28. februára 1995 sp. zn. 3 Cdo 117/94 vyplýva, že aj v prípade právnej fikcie odstúpenia od zmluvy z dôvodu nesplnenia zákonnej povinnosti registrovať ju bývalým štátnym notárstvom, nemožno vyvodiť záver o nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Mal za to, že z jeho strany už od uzavretia kúpnej zmluvy v roku 1988 trval stav dobromyseľnej a nepretržitej držby nehnuteľnosti až do roku 2002, a teda viac ako 10 rokov držal nehnuteľnosti, ktoré mal vo faktickej dispozícii s vôľou držať tieto nehnuteľnosti pre seba ako vlastníka. Poukázal na skutočnosť, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal posúdením všetkých predpokladov nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním k nehnuteľnostiam. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalované 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolanie žalobcu nebolo podané v zákonnej lehote a bolo tiež zámerne podané na súd prvej inštancie. Žalovaná 4/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Dovolanie žalobcu bolo podané 10. júna 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade so zákonom, skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania. Dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

8. Dovolateľ dovolaním napadol potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., voči ktorým bolo dovolanie prípustné. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, len ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (tzv. dôvody zmätočnosti rozhodnutia). Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy nevyšli ani v dovolacom konaní najavo; nepreukázaná bola tiež vada konania žalobcom namietaná (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), ktorú vyvodzoval z nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia pre nedostatok odôvodnenia.

9. Dovolací súd v súvislosti s touto námietkou odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

10. V zmysle citovaného stanoviska bola vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľom považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá však v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou najvyššieho súdu prípustnosť dovolania nezakladala (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011).

11. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížila k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci bol dôvod pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

12. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou dovolateľa. Námietky dovolateľa v tomto smere predstavovali skôr vyjadrenie jeho nespokojnosti s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré ale bez ďalšieho nepostačujú na založenie existencie vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Za procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil

svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

13. Dovolateľ v dovolaní namieta, že konanie je postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., dovolací súd uvádza, že právna úprava účinná do 30. júna 2016 považovala vadu tejto povahy za relevantný dovolací dôvod, ktorý však prípustnosť dovolania nezakladal (pozri viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

14. Ostatné námietky žalobcu smerovali k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

15. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., preto najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.